

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Георги Асенов Арнаудов,
преподавател в Нов български университет,
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство”,
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”
с кандидат Мън Цинян

Настоящата дисертация на Мън Цинян на тема *„Нови форми на сценичните изкуства в динамична социална среда – в условията на кризата с КОВИД-19“* е развита в рамките на един значим обем от 154 страници. Дисертацията съдържа Увод, осем глави озаглавени съответно: Глава I. Въведение, Глава II. Ковид-19, Глава III. Въздействие на Ковид-19 върху глобалното развитие, Глава IV. Въздействие на Ковид-19 върху сектора на музиката и сценичните изпълнения на живо, Глава V. Еволюция и развитие на сценичните изкуства, Глава VI. Иновативни модели за експлоатация и управление на сценичните изкуства в условията на епидемичната криза, Глава VII. Изграждане на нова онлайн индустрия за сценични изкуства в условията на епидемична криза, Глава VIII. Реконструкция на еко-веригата на сценичните изкуства в условията на епидемична криза, Заключение и Библиография. Всяка една от главите съдържа свои подглави, които създават пределна яснота на логическата конструкция на текста.

Още в началото следва да изведе че темата е изключително значима не само в научно и научно-приложно но и в социално и културно отношение, тъй като в случая се изследва един глобален проблем отнесен до цялостната система на функциониране на културата - една от основните човешки дейности в период на глобална криза. Такава тема е рядко коментирана в музикално-научната ни литература и към момента на мен не ми е известен

аналог, а и в съществуващата база данни на НАЦИД не може да бъде намерена информация за разработване на подобна проблематика в областта на музикалното и танцовото изкуство. Тук следва да изведе, че не само избирането на тема, но и цялостното изследване и разработването на логическата постройка на текста са изключително значими и приносни.

Целите и задачите са формулирани точно и ясно още в увода заедно с една изключително прецизна и много точна мотивация на избора на темата. Мън Цинян е описал изключително ясно и точно контекста на настъпилата глобална икономическа рецесия, и всеобщото блокиране и преустановяване на културните дейности, породили от своя страна тотална нестабилност в системата на културния и творческите отрасли. Представен е релефен анализ на критичната ситуация на пазара на сценични изкуства, както и последвалия период в който културната индустрия започва да се бори за своето възстановяване.

Тук, както многократно съм коментирал, при това не само във връзка с текста на настоящата дисертация ние следва да си дадем сметка какво разбираме под широко тиражираните изрази „възстановяване“ или „възвръщане към нормалността“. Днес най-често под нормалност се разбира запазването на статуквото на корпоративната плутокрация на културните индустрии от англосаксонски тип. Статукво, което води да едно изключително високо ниво на социална и културна „атаксия“, понятие, което дефинира настъпилата липса на равновесие и координация на волевите дейности на културните елити в един глобален план. Така дефинирана, културната атаксия е видимата повреда в системата на културата, на разбирането на света на изкуствата а оттам и цялостната му организация.

Точно в тази посока на мислене, в текста на дисертацията си Мън Цинян е безпощадно точен при описването на експоненциалното избухване в глобален план на проблемите при традиционните изпълнителски изкуства, на тяхната закостенялост, на състоянието на ненужна консервативност, както и присъщите им липсата на новаторство в съдържанието, липсата на иновации във функциониращите работни модели, ниската стойност на приходите и редица други, непрекъснато наслагващи се проблеми. Основна дилема поставена от дисертанта е това че *„индустрията трябва спешно да преодолее съществуващите ограничения, да промени концепциите си, да последва тенденциите на времето, да обнови механизмите за производство на съдържание за сценични изкуства“*.

В своята дисертация Мън Цинян е използвал един широк спектър от методи включващи голям обзор на съществуващата литература по темата, със събиране и обобщаване на текстовете и фокусиране върху най-нови резултати от проучвания на отрасъла. Широко използван е метода на анализ на множество казуси, който заедно с приложения сравнителен метод целят по думите на дисертанта *„чрез съпоставка и дискусия на голям брой успешни театрални представления да бъде доказана осъществимостта на настоящото изследване“*. Тук бих прибавил и високата му резултатност. Към тези методи е приложен и индуктивния метод, който чрез анализ на казусите дава възможност за достигането на приносни заключения.

Логиката на развитието на текста е конструирана изрядно. Той е разработен в три дяла, дефинирани впрочем много ясно още във въведението. В един начален етап на изследването е представена информация за това какво представлява епидемията от КОВИД-19, наложените рестрикции и формите на лечение с въведените множество ваксини. Представен е анализ на прякото влияние на епидемията върху

глобалното развитие и растеж, с пагубните въздействие върху пазара на труда, финансовата стабилност, икономиката туризма и транспорта. Представен е анализ и на въздействието на епидемията и наложените различни типове ограничения върху околната среда и развитието на човечеството и засягането на капацитетите на индекса на човешкото развитие. В рамките на този първи дял са изнесени данни и е направен обзор на прякото въздействие на епидемията и налаганите рестрикции върху културния и творческия сектор с пълното блокиране на дейността на музеи, фестивали, пазари на изкуство, киноиндустрия и развитието на културния сектор на местно ниво. Голямата конкретизация е отнесена до блокирането на музикалните индустрии, затварянето на магазините за музикални записи, намаляването на продажбите на физически звуконосители. Оттук идва обаче и разрастването на стриймиг потреблението и преобръщането на съотношението между ползването на дигитални звуконосители, физически носители и живо изпълнение на музика. Нарастването на дигиталното потребление до 62,1% от световните приходи от музикални записи е впрочем изключителен феномен. Следва да изведе, че всички данни и направени анализи представени от докторанта в текста на дисертацията се основават на официална статистическа информация на официални международни агенции и организации като например: Cultural Relations Platform на институциите на Европейския съюз (Европейската комисия, Европейската служба за външна дейност, Делегациите на ЕС и всяка друга служба на ЕС) или Международната федерация на фонографската индустрия.

Вторият дял от изследването е посветен на историческата еволюция и развитие на традиционните изпълнителски сценични изкуства, като е направен не само един обстоен преглед на тяхното възникване и развитие,

но и дълбок сравнителен анализ на практиките в европейски контекст и тези в Далечния Изток с фокус и основен център Китай и неговата хилядолетна култура. В този дял е представен и един сериозен обзор на съвременните сценични практики с фокус върху изявени организации за сценични изкуства по целия свят и знакови пространства за живо изпълнение.

Последният, трети, нека го нарека и основен дял на дисертацията се основава на голям масив от документи и събирана от дисертанта в продължение на години информация, която той обобщава, анализира и съпоставя. В рамките на този дял е представен и модел за развитие на индустрията в условията на КОВИД-19. Неговият фокус е коментирането на идеи за по думите на дисертанта *„осъществяването на реформи в механизмите на функциониране и управление на организациите за изкуства, изграждането на нова индустрия за онлайн сценични изкуства и реконструирането на екологичната верига на сценичните изкуства.“* В този представен от Мън Цинян модел са изложени приносни иновативни идеи за изграждането на нови канали и форми на изпълненията, за работата с културния продукт на сценичните изкуства, да обогатяване на сценичното пространство - представления на открито. Анализирани са множество добри иновативни практики като видео прожекциите с висока разделителна способност от рубриката „Театър във въздуха“, онлайн излъчванията на спектакли живо, иновативния тип облачни сценични изкуства, режисирани от театрални компании. В рамките на този предложен от дисертанта модел са представени и приносни идеи за въвеждането на стимулиращи държавни политики, на политики за подкрепа, които да насърчават продуктите пазарните иновации и управленските иновации. В случая, като приносна идея мога да изведа тезата на Мън Цинян за по-скоро *„симбиотичната, отколкото конкурентната връзка между изпълненията на живо и*

дигиталните представления“. Неговата идея е за баланс между онлайн и офлайн изпълненията, които „могат да постигнат печеливши за всички ситуация, като допълват силните си страни и се свързват помежду си.“

Текстът на дисертацията на Мън Цинян е основан на цитирания и позовавания на представителен брой автори, като в частта Библиография са указани общо 136 заглавия – 93 от които са електронни публикации с активни линкове, а 43 са публикации в научни списания и редактирани колективни томове. Всички тези публикации са цитирани много коректно и точно в корпуса на текста на дисертацията като бележки под линия.

Към текста на дисертацията е приложен и списък с „Академични постижения“ в който е представена информация за публикации на докторанта и негови участия в научни конференции. Представените три публикации са публикувани в специализирани издания в областта на науката и изкуствата. Това са в научните списания МУЗИКАЛЕН логос: електронно списание, ISSN 2534-8973 - май 2023, ДОКТОРАНТСКИ четения ...: сборник с материали от научна среща на докторанти от Националната музикална академия "Проф. Панчо Владигеров", ISSN 2367-4873 - май 2022 и в международното научно списание Scholar Highlights in Education Research ISSN 2708-1516 - юли 2021. Тези публикации са приносни и са тясно свързани с темата на изследването. Следва да се отчете че две от публикации са в издания които са включени в националния референтен списък на съвременни български научни издания с научно рецензиране, а третата е в значимо международно издание, което ми позволява да приема че те отговарят напълно на изискванията на Правилника за приложение на ЗРАСРБ за наличието на публикувани материали в специализирани издания в областта на изкуствата.

Запознат съм в основи с текста на представеният ми от дисертанта автореферат който съдържа 48 страници и много точно и ясно основни положения и проблематики от текста на дисертацията.

Аз не познавам лично докторанта но се запознах обстойно с неговата биография, а имах възможността и да прочета негови публикации от които съм впечатлен. Бих желал също така и да поздравя научния ръководител на дисертанта проф. д-р Момчил Георгиев, за оказаното съдействие при обучението и работата на дисертанта.

Аз приемам напълно изведените приноси, които следва да бъдат отнесени към вече коментирания от мен релефен анализ на критичната ситуацията в сценичните изкуства в обстановката на КОВИД, към събирането и съпоставянето на голямо количество данни от различни страни. На основата на горепосочените бележки и разсъждения си позволявам да оценя високо и по достойнство, както цялата практическа дейност на Мън Цинян, така и цялостната работа по това изследване и написване на дисертацията. С настоящето бих желал да предложа на уважаемото Научно жури да присъди на Мън Цинян образователната и научна степен „доктор” по специалност 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.

София, 25.08.2023 г.

проф. д-р Георги Асенов Арнаудов